

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

655.42

Hely

Idő

"1922"

Személy

Szerző:

Cím: *A Fővárosi Közlöny költségeiből megmenthető volna a magyar tudományos irodalom.*

Forrás:

Világ.

Bp

(Hely)

1922. 7. 28.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Old)

A Fővárosi Közlöny költségeiből megmenthető volna a magyar tudományos irodalom

(A Világ tudósítójától.) A kormány jóvoltából az állampénztár hatmillió koronát utalt ki a Magyar Tudományos Akadémiának arra a célra, hogy ne legyen kénytelen beszüntetni vagy megszüntetni a legfontosabb magyar tudományos folyóiratokat. Aki csak egy kicsit tájékozott nyomdai és papíros árakban, az nagyon jól tudja, hogy ez az összeg nagyon rövid időre szóló és nagyon gyér segítség. Viszont aki csak egész felületesen tájékozott a tudomány dolgaiban, az egy pillanatra sem lehet kétségben aziránt, hogy milyen nagy nemzeti és emberi érdek ezeknek a folyóiratoknak a megjelenése. Egy-egy olyan folyóirat, mint a *Matematikai és Fizikai Közlöny*, a világ nem egy nagy magyar tudósának új eredményeket hozó, új célokat kitűző munkásságát közvetítette nemcsak a magyar nyilvánossággal, nemcsak a magyar tudományos élettel, hanem az egész világgal. És külföldi könyvtárak egyéb büszkeségei között emlegetik, ha egy-egy ilyen tudományos közleménysorozat hiánytalanul áll könyvespolcainkon. Olyan időkben, amikor kulturfölényünknek dokumentálása egyik legfontosabb érdekünk, ezekre a folyóiratokra szükség van abban a reményben, hogy a magyar tudományos élet gazdag és értékes teljesítményeket ad a jövőben is és így a magyar tudósoknak helyet és teret kell biztosítani arra, hogy tudományos eredményeikről közléseket tehessenek, új megismeréseiket és felfedezéseiket megismertethessék azokkal, akik ezekkel az értékekkel gazdagodva, új utakon építhetnek tovább. Hatmillió korona áll ebben a pillanatban rendelkezésére az Akadémiának e folyóiratok céljaira, s ha figyelembe vesszük, hogy itt legalább öt-hat nélkülözhetetlen folyóiratról van szó, amelyeknek hivatása az, hogy egy-egy tudományág

dolgaikról, fontos újdonságairól számoljanak be, akkor bizonyos, hogy ez a rendelkezésre álló összeg nagyon hamar el fog fogyni. Vajjon lesz-e mindig az államnak és a kultúrát támogató magánosoknak módjuk és kedvük hozzá, hogy ilyen, a cél érdekében nem jelentős, valóságban azonban súlyos anyagi terheket vállaljanak és előteremtessenek. És ha már az Akadémia könyv- és folyóiratkiadói munkásságáról van szó, itt más, súlyos és nagy hiányosságok is vannak.

Természetesnek találjuk, hogy a mai nehéz gazdasági viszonyokban az Akadémiának nem áll módjában, hogy tudományos könyvkiadványainak sorozatát új nagy művek kiadásával gazdagítsa. Szerencsére a magyar magánkönyvkiadás a legutóbbi néhány évtized alatt erős fejlődésnek indult, s így legalább részben átvette azokat a föladatakat, amelyek a múltban az Akadémiára, mint könyvkiadóra hárultak. Sokkal nagyobb baj ennél, hogy az Akadémia értékes, nagy sorozatának legszebb és legfontosabb munkái elfogytak. Száz kötet közül legalább ötven. Ezeket újra ki kellene adni. Alapvető munkák vannak köztük, amelyek nélkül tudományos munka sem az egyetemen, sem azon kívül el nem képzelhető. Ma, amikor ezeknek a részben külföldi munkáknak eredetiben való megszerzése anyagilag elviselhetetlen, nélkülözhetetlen szükségesség, hogy például Taine, Carlyle, Buckle, Nisard, Mc. Carty, Macaulay, Boileau, a magyarok közül Pulszky, Heinrich, Váczy újra megjelenjenek. A magánkönyvkiadóknak természetesen nincs hajlandóságuk ahhoz, hogy egyes kivételes eseteket nem számítva, az ilyen második kiadás kockázatát vállalják, annál is inkább, mert egész sereg olyan feladat vár rájuk, amelyek mind adósságok a tu-

dományos élettel szemben, s amellyel újat és értékeset adhatnak. Itt tehát az Akadémiának akarva, nem akarva el kellene térnie régi elvétől, melyet a múltban sem helyeseltünk, hogy második kiadásban nem bocsájtja közre munkáit. Ezt az elvet a múltban sem tette megokolttá az az ildomosság, amellyel nem akart konkurrenciát csinálni kiadványaival a könyvkiadóknak, annál kevésbé helytálló ez ma, amikor magánkiadók nem vállalkoznak ezekre, a munkák hiánya pedig nem egy komoly tudóst akaszt meg munkájában.

Mindehhez tehát pénz kellene. Nem tagadjuk, jelentékeny és súlyos összegek, amelyek előteremtésére nincsen más mód, minthogy olyan helyekről szerzessék ez meg, ahol fölöslegesen pazarlódik. Itt is lehet holmi *B-listát* megállapítani, természetesen a komoly érték és értéktelenség alapján és nem olyan szempontokkal, mint a tisztviselőknél történt. A sort igazán nem volna nehéz megkezdeni. Itt van például a *Fővárosi Közlöny*, az a folyóirat, amely egy-két oldalnyi hivatalos rendelet közlésén kívül csak a közgyűlési beszédek közli gyorsírói jegyzetek alapján, szószerinti pontossággal. Erről igazán nehéz volna megállapítani, hogy megjelenése országos és nemzeti érdek. El tudjuk képzelni Magyarországot új, gazdag és eredményekkel teli fejlődését anélkül, hogy Wolff Károly egyetlen beszéde, amelynek elmondásában immár kétszázadik jubileumához közeledik, szó szerinti pontossággal kapjuk meg hétről-hétre, ebben a városi pénzen, városi milliókkal kiadott folyóiratban. És kétségtelenül le tudna mondani az ország fájdalom és károsodás nél-

mind a tisztelt városatyák ékesszólásának reme-
keiről, amelyek inkább a szalmacséplőipar szak-
közlönyében kaphatnának helyet. Mégis, például a
Fővárosi Közlöny legutóbbi száma hetvenkét nagy
quart-oldal, ami száznegyvennégy jókora könyv-
oldalnak felel meg. Ebből a papirból és ezzel a
költséggel hány *Matematikai Közlöny*, hány egyéb
tudományos folyóirat, vagy hány könyv volna
kiadható. Volt idő, hogy a *Fővárosi Közlöny*
mindössze négy-hat oldal terjedelemben jelent
meg és közölte a legfontosabb fővárosi rendelke-
zéseket és híreket. Ha már ennek a merőben fő-
lösleges lapnak kiadását nem lehet megszüntetni,

legalább erre az alapra kellene visszatérni és az
egy megmaradt összeg nagyon tekintélyes támoga-
tása volna az *Akadémia* kiadóosztályának. A köz-
gyűlési szónoklatok megörökítésére bőségesen ele-
gendő az a néhány gépirott példány, amely amugy
is elkészül, s amely a főváros levéltárában mindig
rendelkezésre állhatna azoknak, akiket érdekel.
Megnyugtadjuk a főváros e hivatalát, hogy az ér-
deklődők nagy száma miatt nem kell személyzet-
ről, szaporításról gondoskodniok. Wolff Károly
már tudja azt a beszédet. Jól megtanulta, elég-
szer elmondta, nem kell többé megnéznie. Majd a
jövendő századok kulturhistórikusai mutatnak
némi érdeklődést e kuriozák iránt, hogy benne mu-
latságot nyerjenek. Ezek kedvéért igazán nem ér-
demes a *Fővárosi Közlönyt* kiadni. A *Természet-
tudományi Közlöny* fontosabb.